

Motion till riksdagen 2021/22:3831

av Louise Meijer (M)

En kunskapsbaserad och kompensatorisk skola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundskolan och gymnasieskolan i högre utsträckning måste lära ut kunskaper och vara kompensatoriska och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera lärarutbildning med grund i forskning och evidens om barns lärande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skolan är en av de viktigaste grundpelarna i det moderna samhället. Genom skolan lär vi ut kunskap och färdigheter om historia, nutid och framtid som kan användas livet ut. Skolan är också den komponent i samhället som allra mest ger barn lika möjligheter till ett självständigt liv. Skolan utjämnar livschanser och är och bör vara kompensatorisk.

Den svenska skolan har sedan 2000-talet lyckats sämre med uppdraget att lära ut kunskap och vara kompensatorisk. Det vet vi från internationella mätningar så som Pisa och Timss. Sedan 2009 har den negativa trenden brutits och det är givetvis positivt. Det har dock inte skett en fullständig återhämtning eftersom svenska elever fortfarande presterar sämre än vad de gjorde innan tappet påbörjades och de bästa svenska eleverna presterar långt ifrån toppen.

Det finns olika teorier kring varför det har skett ett stort kunskapsstapp. Forskning visar dock att det till mångt och mycket beror på den progressiva inriktningen på undervisningen och förhållningssättet till kunskap som i Sverige började slå rot under andra halvan av 1900-talet. Den progressiva idén om skolan innebar bland annat att fokus på faktakunskaper nedvärderades till förmån för elevers självständiga arbete, elevinflytande och glädje i inlärningsprocessen.

Den moderatledda regeringen gjorde under perioden 2006–2014 en rad reformer för att stävja utvecklingen och lyckades som sagt bryta den negativa trenden. Genom ny skollag, nya läroplaner, nytt betygssystem, tidigare betyg och nationella prov förbättrades de svenska elevernas kunskaper.

Mycket kvarstår dock att göra. En betygsutredning har presenterat förslag om ämnesbetyg och att kurssystemet byts mot ett ämnessystem, att nationella prov ska vara ankrande för grundskolan och att det införs examensprov med extern rättning på gymnasieskolan. Detta är bra förslag som tillsammans med att de nationella proven blir jämförbara över tid förmodligen kommer öka kunskaperna i den svenska skolan. Därtill behöver läroplanen förändras i en riktning mot fokus på fakta- och ämneskunskaper.

Utöver detta krävs en moderniserad lärarutbildning som grundar sig i forskning och evidens kring ungas lärande och kognition. Faktainläring och katederundervisning måste uppvärderas i förhållande till självständigt arbete och eget kunskapssökande. Det senare bör inte tas bort helt, men däremot måste en bättre balans uppnås och denna måste redan på lärarutbildningen vara tydlig.

En bättre balans är viktig av två skäl. För det första mot bakgrund av att killar som grupp presterar sämre än tjejer som grupp i skolan. Avgränsade och tydliga målbilder kan vara en del av lösningen för att skolan även ska kunna lära ut på ett sätt som generellt passar även killar. Detta i motsats till långa och individuella projekt.

För det andra finns det fog att anta att ett sådant arbetssätt även kan öka likvärdigheten mellan skolor och stävja skolsegregationen. När unga elever själva ska ta ansvar för sin inläring och disposition av lektioner är det lätt att se att barn från socioekonomiskt svagare familjer kommer ha svårare att prestera väl. Detta eftersom det inte sker en kompensation utanför skoltid i lika hög utsträckning som för barn till exempelvis akademikerföräldrar. Av samma anledning är det viktigt att skolan präglas av studiero och ordning och reda.

Den svenska skolan måste återgå till att vara bland de bästa i världen och att lyckas med det kompensatoriska uppdraget. Om vi lyckas med att ge barn och unga i Sverige en skolgång i världsklass kommer vi också att lösa många av de problem som uppstår i senare åldrar. Det är en investering i individer och vårt gemensamma samhälle.

Louise Meijer (M)